

KAYISI

İklim İsteği

- Kayısı yetiştiriciliği iki farklı iklim özelliğinde yapılmaktadır.
  1. Karasal iklimin hakim olduğu bölgeler: Kışları uzun ve soğuk, yazları sıcak, kurak ve düşük nisbi nemli.
  2. Akdeniz havzası: Kışları ılık yazları sıcak ve kurak.
- Kayısı kışın dinlenme döneminde -27°C sıcaklığa kadar dayanabilmektedir.
- Vejetasyonun başlaması ile birlikte düşük sıcaklıklardan etkilenmektedir. Çiçekler -2°C, -3°C'de, küçük meyveler -0,5°C'de zarar görmektedir.
- Kayısı erken çiçek açan (bademden sonra) bir meyve türüdür. Bu özelliği nedeni ile kayısı yetiştiriciliğini etkileyen en önemli iklim faktörü ilkbahar geç donlarıdır.
- İlkbahar geç donlarına karşı bahçe kurulmadan önce:
  - 1- Bahçeler hafif meyilli yerlere kurulmalı, çukur yerlerden kaçınılmalı,
  - 2- Çok yıllık gözlemlere göre mutlak donun meydana geldiği alanlardan kaçınılmalı,
  - 3- Geç çiçek açan ve genetik olarak düşük sıcaklıklara daha dayanıklı olan çeşitler ile bahçe kurulmalıdır.
- Kayısıda büyük su birikintilerine yakın nemli yerlerde çil hastalığı (*Coryneum*, *Oidium*) meydana gelmektedir. Bu hastalık verim ve kaliteyi olumsuz etkilemektedir.
- Kayısının +7.2°C'nin altında 600-1200 saat arasında soğuklama gereksinimi bulunmaktadır. Soğuklama gereksinimi karşılanamayan kayısı ağaçlarında tomurcuk silkmeleri ve düzensiz çiçeklenme sorunları görülmektedir. Bununla birlikte soğuklama gereksinimi 300 saatin altında olan A.B.D.'nde geliştirilmiş Goldkist, Earlygold, Newcastle gibi kayısı çeşitleri bulunmaktadır.
- Kayısı kazık köklü olduğundan kurak koşullara dayanıklıdır. Yıllık yağış miktarının 200mm olduğu koşullarda dahi yetişebilmektedir. Ancak verimlilik ve kalite kurak koşullardan olumsuz etkilenmektedir.

Toprak İsteği

- Kayısı derin, geçirgen, iyi havalandan, sıcak ve besin maddelerince zengin olan ince dokulu, tınlı, tınlı-kireçli, pH'sı 6.5-8.5 olan topraklarda iyi yetişmektedir.
- Çok fakir ve kuru topraklarda büyüme gerilemekte, çiçek tomurcuklarının iyi beslenememesi nedeniyle erkek ve dişi organlarda ve eşey hücrelerinde anormallikler meydana gelmekte, verimsizlik durumu ortaya çıkmaktadır..
- Derin olmayan ve alt kısmı kayalık olan yerlerde yetişen kayısı ağaçlarının meyveleri küçük ve kuru madde oranı yüksek olduğundan daha çok kurutmalığa elverişlidir.
- Su ve besin maddelerince fazla zengin topraklarda ağaçlar kuvvetli gelişmekte, meyveler çok sulu, kaba dokulu, az tatlı ya da ekşimsi olmaktadır.
- Çok nemli ağır topraklar kayısı tarımı için uygun değildir. Bu gibi topraklarda ancak erik anacı üzerine aşılanırsa kayısı ağacı büyümesine devam edebilmektedir.

Çoğaltım:

Kayısı aşı ile çoğaltılmaktadır.

KAYISI ANAÇLARI

1- Zerdali ve Kayısı Çöğürleri

(*Prunus armeniaca* L.)

- Aşı uyuşması iyidir,
- Üzerine aşılanan çeşitler kuvvetli gelişir,
- Ağaçlar uzun ömürlüdür,
- Meyveye geç başlar,
- Bol ürün verir,
- Kurak koşullara dayanıklıdır,
- Düşük sıcaklıklara dayanıklıdır,
- Kireçli ve kısmen tuzlu topraklara toleranslıdır,
- Derin ve geçirgen toprakları tercih eder,
- Nematoda dayanıklıdır,
- Kayısı için en fazla kullanılan anaçtır,
- Ülkemizde özellikle Hacihaliloğlu çeşidinin tohumlarından elde edilen çöğürler kullanılır. Bunlar yeğen

olarak isimlendirilir.

2- Badem Çöğürleri

(*Prunus amygdalus* Batsch.)

- Kayısı ile arasında aşı uyuşmazlığı görülür,
- Kurak koşullara dayanıklıdır,
- Kireçli ve taşlı topraklarda kullanılır.

3- Şeftali Çöğürleri

(*Prunus persica* Stokes)

- Kayısı ile arasında aşı uyuşmazlığı görülür,
- Aluviyal topraklarda kayısıya anaç olarak kullanılır,
- Ağaçlar kısa ömürlüdür,
- Meyveye erken başlar,

- Kireçli topraklara hassastır,
- Nematoda hassastır.

4- Şeftali x Badem Hibritleri

- GF 557 ve GF 677 en önemlileridir,
- Bazı çeşitlerle aşı uyumsuzluğu gösterebilir,
- Vegetatif olarak çoğaltılabilir,
- Kireçli topraklara dayanıklıdır,
- Nematoda dayanıklıdır,
- Phytophthora ve kök kanserine dayanıklıdır.

5- Erik anaçları

5.1. Myrobolan (=Can eriği)

(*P. cerasifera* Ehrard)

- Ağır topraklara uygundur,
- Vegetatif ve generatif olarak çoğaltılabilir,
- Kayıslarla aşı uyumsuzluğu gösterebilir,
- Myro 29 C klonu nematoda dayanıklıdır,
- GF 31, Myro 29 C klon anaçları ve myrobolan çöğürleri en yaygın kullanılanlarıdır.

5.2. Marianna

(*P. cerasifera* x *P. munsoniana*?)

- Doğal bir hibrid olduğu varsayılmaktadır,
- Klonal bir anaçtır,
- Farklı toprak koşullarına uyumludur,
- Kirece dayanıklıdır,
- Nematoda dayanıklıdır,
- Marianna 2624, GF 8-1 en yaygın kullanılanlarıdır.

5.3. Brompton erik anaçları

(*P. domestica* L.)

- Ağır topraklara uygundur,
- Çelikle çoğaltılabilir,
- Kayıslarla aşı uyumu iyidir,
- Erikler içerisinde *Verticillium*'a en dayanıklıdır,
- Soğuklara dayanıklıdır,
- Kış dinlenmesi uzundur,

5.4. Pixy

(*P. insittia* L.)

- Çok bodur bir anaçtır,
- Kayıslarla aşı uyumu iyidir,
- Doku kültürü ile çoğaltılabilir,
- İri ve şeker oranı yüksek meyveler oluşturur.